

ELOFIZETES.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN
Egy évre — — 120 kor
Fél évre — — 60 kor.
Egy negyed évre 30 kor.
Egy hónap — — 10 kor.

Nyitási költségek
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és annak környékén
vessék palotájában.
TELEFON-SZÁM: 12.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
Társaság.

Munka Könyvtár 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 121.

Arad, 1919.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szombat, október 4.

Megalakul a koncentrációs magyar kormány.

Budapest. A Friedrich-kormányban egyelőre nincs változás. Friedrich naponta tanácskozik Lovászival, Várossal, Szabó Istvánnal, Garamival és Paidlrel. Valószínű, hogy még e héten megalakul az antant kívánása szerinti koncentrációs kabinet. Hír szerint tíz béke delegátus fogja Magyarországot a békekonferencián képviselni. A béke delegáció még október első felében kiutazik Párisba.

* *

Scheidemann az új német miniszterelnök.

Berlin. A Berliner Tagblatt jelenti: Scheidemann az új kabinet alakításával megbízták. Scheidemann tiszta szociálista kormányt alakít és szigorú ellenrendszabályokat alkalmaz a monarchistákkal szemben, akik kezdik veszélyeztetni a német köztársaság biztonságát. A Frankfurter Zeitung jelenti, hogy a rajnai köztársaság Kölnbe október közepére összehívja a nemzetgyűlést.

* *

Saint-Aulaire francia követ budapesti tanácskozása.

Saint-Aulaire márké, a bukaresti francia követ Párisba való utjában tudvalevően néhány napot töltött Budapesten. Mint a Neue Freie Presse közli, a francia követ Párisban a kelet-európai helyzetről fog jelentést tenni. Budapesti tartózkodását felhasználta arra, hogy érintkezzen több magyar politikai és gazdasági vezető személyiséggel. Saint-Aulaire követ informáltatta magát a magyar belpolitikáról Lovász Mártonnal és megbeszélést folytatott Paidl Gyula és Peyer Károly szociálista vezető emberekkel is, akik őt a munkásság politikai szerepéről és a munkanélküliségről informálták. Ezek a politikusok arra kérték a követet, hogy Párisban egy olyan koalíciós kormány érdekében emeljék szót, amely nagy rétegeket képvisel. A bukaresti francia követ ezenkívül beszélgetést folytatott dr. Hirsch Albert és Chorin Ferenc nagyiparosokkal is.

Irország forradalom előtt.

London. Az egyenetlenségek Irországban mind súlyosabbá váltak. Annak jeléül, hogy Irland tiltakozik a békekonferencia sérelmes határozatai ellen, az összes ír munkások sztrájkba léptek. Az angol kormány helyzete kritikus. A kormány lemondása több mint bizonyos.

Paris. Anglia egész lakosságát foglalkoztatja az Irlandban kitört készülő vulkán. Az angol sajtó egy része vádolja a kormányt, hogy nem tette meg idejében a szükséges intézkedéseket az általános sztrájk elkerülésére. Az ír mozgalmak vezetői kijelentették, hogy nem hajolnak meg az erőszak előtt és legjobban tenné

Anglia ha elfogadná a békekonferenciának a nemzetiségekre vonatkozólag kifejtett elveit.

London. Az angol vasutasok az ír mozgalmak vezetői kijelentésére arra, hogy a vasutasok újra felvegyék a munkát.

Berlin. A „Deutsche Allgemeine Zeitung”-nak jelenti Hágából: Az angol kormány megtiltotta, hogy Angliából kimenjenek a „Daily Herald” című lap azt mondja a kormány katonai intézkedéseiről, hogy a munkások valamennyi szállító- és bányamunkás azonnali sztrájkjával torolják meg, ha a kormány katonaság segítségével akarná a mostani sztrájkot megtörni.

Tisza elégette a mentő iratokat

A kommunista-uralom bukása után állandó témája lett egy vidéki, mint a budapesti sajtónak Tisza István gróf halála, megölésének részletei, de legfőképpen a volt miniszterelnök egyénisége szerepelt állandóan a lapokban és majdnem minden újság megegyezett abban, hogy a nagy államférfi nem volt részes a háború előidézésében. Soha nem hallott intimításokról vesz most utólag tudomást a közönség, amelyek közé tartozik az alábbi igen érdekes riport is, amelyet egy nagyváradi lapból veszünk át.

Tisza István ellen az volt a vád, hogy közvetlen előidézője volt a háborúnak. Míg a háború tartott, még csak beszélni sem volt szabad erről, az izgalmas októberi napokban azonban annál elementárisabb erővel tört fel a lapok hasábjain a vád. Tisza környezete váltig kérlete a miniszter elnököt, hogy tisztázza magát a vád alól, amit azonban semmi körülmények között nem akart megtenni a nagyjelleme férfi. Közvetlen halála előtt való napon nagy társaság volt együtt Tiszánál. Ott volt Sándor János volt belügyminiszter is, ki váltig kérlete Sándor Jánosra: — Igazold magad a tömeg előtt hogy nem te vagy a háború előidézője.

niszter is, ki váltig kérlete Sándor Jánosra:

— Igazold magad a tömeg előtt hogy nem te vagy a háború előidézője.

— Nem tehetem — felelt gróf Tisza István.

— Miért nem?

— Erre csak egy bizonyíték van — mondta erre mélyszégyenlélki nyugalommal — és pedig az az 1914. júliusában tartott minisztertanácsi jegyzőkönyv, amely itt van nálam. Itt van...

Tisza István akkor szekrényéből elővette a minisztertanácsi jegyzőkönyvet.

— Mutasd fel hát ezt — mondák neki — hiszen ezzel megmentetted magad.

— Igazatok van — mondta erre határozottan Tisza István — magamat megmenthetném, de kompromittálnám a barátaimat.

Következő pillanatban, villámgyors mozdulattal, mielőtt a jelenlevők megakadályozhatták volna, az 1914. július havában, közvetlen a mozgósítás előtt tartott legfontosabb minisztertanácsi jegyzőkönyve a kandalló tüzeinek marataleka lett. Tisza István belédobta mentő dokumentumát a pusztulásba. Másnap ugyanazon időtájt ő maga is halott volt.

Tittoni lemond a fiumei kérdés miatt.

Bécs. A Neues Wiener Tagblatt-nak táviratozzák Luganóból: A „Popolo d'Italia” értesülése szerint Tittoni erősen elhatározta, hogy lemond.

Berlin. A Lokalanzeiger-nek jelenti Berlinből: Az olasz karnak tegnapi ülése után valóságos harc támadt egy kávéházban szociálisták és nacionalisták között. A verekedők székekkel és a kávéház egyéb berendezési tárgyival támadtak egymásnak. A szociálisták azt kiabálták: Eljen Lenin! a nacionalisták pedig ezzel feleltek: Eljen d'Annunzio! — A rendőrségnek csak nagyon nehezen sikerült a rendet helyreállítani.

Róma. A minisztertanács javaslatot terjesztett a király elé, hogy a parlamentet oszlassa fel és az új választásokat írja ki.

* *

Angol vásárlások

Erdélyben.

Bukarest. A Vitorul írja: A Dési Hírlap közlése nyomán az Izbanda nyugtalanító cikkben foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy angol tőkések megvásárolták a híres marosújvári szódagyárat és egyes hunyadvármegyei vasbányákat és hogy tárgyalások folynak többféle arany, réz- és szénbánya megvételére nézve.

A Vitorul ezzel szemben meginterjúvolta Popovici Mihályt, a nagyszabású kormányzótanács kereskedelmi osztályfőnökét, aki beismerte ugyan, hogy a magántőke vásárlásokat eszközölt erdélyi iparvállalatokban, amit annyival kevésbé akadályozhat meg az erdélyi vezetőség, mert nemcsak hogy privát üzletek, de a részvények adás-vevése után, külföldön köttetnek, azonban mindez nem akadályozhatja meg a kormányzótanács-programjának, az erdélyi ipar- és kereskedelem nacionalizálásának végrehajtását. Amikor erre a sor kerül, semmiféle idegen tőke nagysága nem fogja a terv keresztülvételében a kormányzótanácsot meggátolni és a vállalkozók erről esetleg saját kárukot szerezhetnek majd meggyőződést.

Miért mondott le Grün János?

A magyar kormány sajtója nem tartotta szükségesnek publikálni, hogy Grün János pénzügyminiszter lemondott és csak napok múlva a Reggeli Hírek-ben egyszerre csak báró Korányi Frigyes szólalt meg, mint pénzügyminiszter. A bécsi sajtó azonban már előbb tudott a dologról, sőt azt is tudta, hogy mi volt a lemondás oka.

Az osztrák hír szerint Grün János nem amiatt az amindözus levél miatt mondott le, amit Garani Ernő helyett a Reggeli Hírek-bez intézett.

Grün János, aki még a régi pénzügyminiszteriumban államtitkár volt, annakidején a kommunista uralom alatt igen odaadó munkatársa volt Székely Béla pénzügyi népbiztosnak és különös tanácsokkal szolgált neki a kommunista pénzügyek rendelkezésére. Kommunista érzelmeivel fennhangon dicsekedett, ha hivatalnokai közül valaki államtitkárnak szólította, ezt szigorúan kikergette magának és hangsúlyozottan követelte, hogy elvtársnak titulálják.

Erről a viselkedéséről mind többen és többen suttogtak Budapesten, végre is a pénzügyminiszter fiúlebe jutott, hogy ez alapján súlyos leleplezés készül elene. Lemondásával ezt a leleplezést akarta a bécsi sajtó szerint megelőzni és megakadályozni.

A csillagászat új csodás felfedezése.

Amerikai csillagászok óriási műszereiken új eszközökkel a tejúton túl levő csillagmyriádok rejtelmeibe is behatoltak. Az ugynevezett ködspirálisokban új tejutakat fedeztek fel, illetve sikerült megállapítaniok, hogy mindegyik eddig áthatatlan ködcsomó egy-egy külön tejut. A tejut maga mintegy másfél milliárd csillagból áll. Elképzelhető, hogy az új tejutak mindegyike a csillagok, új világok, fények, napok és energiák mily hallatlan tömegeit foglalja magában.

A ködspirálisokban több új napot, csillagot fedeztek fel, melyek oly messze vannak, hogy a fény, mely másodpercenként 300 ezer kilométer sebességgel halad, 7 millió év, azaz 70.000 évszázad alatt ér el onnan a földre.

Az emberi elme megdöbbenve áll meg a végtelen e határtalanságánál, mely előtt a mi földünk minden marakodásával s társadalmival a hangvabolynál is jelentéktelenebb valami.

Csernoch János és Hevesi Simon főrabbi.

Budapest. A magyar politikai élet mozaikszertű jelenségeit egymás mellé rakva, tarka, rikító képet kapunk. Nincsen ebben a képben összhang, nincs benne semmi megnyugvás. Bizonytalanság és határozatlanság jellemzi ezt a politikai képet.

A rend és nyugalom helyreállítása érdekében folyton történnek kísérletek, próbálkozások. Ilyen újabb kísérlet volt az is, amelyet a héten Csernoch János hercegprímás kezdeményezett. Csernoch, aki a kommunizmus alatt Esztergomban visszavonultan élt és kerétkedéssel foglalkozott, most újból budai palotájában lakik. A hercegprímás ebédet adott, amelyen a különböző politikai pártok vezérembereit hívta meg. Az ebéd a politikusok foglalkoztak a mai helyzettel és elvben bizonyos megállapodásokat is létesítettek.

A hercegprímás más irányban is fejt ki munkásságát. Magyarországon ma kétségkívül éles felekezeti harcok folynak. Ez a harc

úgy folyik, hogy felelőtlen elemek veszedelmes akciót fejtenek ki. Csernoch János hercegprímás és Hevesi Simon dr. budapesti főrabbi tanácskozást folytattak egy mással az antiszemizmus elnyomása érdekében. Hevesi főrabbi felkereste a hercegprímást és közel három órán át tanácskozott vele. A legőszintébb nyíltsággal tárta fel előtte a különböző erőszakosságokat. A hercegprímás meglepve értesült mindezekről és elítélően nyilatkozott a rendetlenkedők cselekedeteiről. Kilátásba helyezte, hogy mindent el fog követni az antiszemizmus elnyomása érdekében. A katolikus papság szerint a leghatározottabb módon tiltakozik minden rendbontás ellen és elítéli a rendetlenkedőket. Csernoch és Hevesi megállapodott a követendő eljárásra vonatkozólag és remélik, hogy akciójuknak meg lesz a kellő fogantatja és a felekezeti béke hamarosan újra helyreáll.

Az „aranyember” élete és halála.

Irtunk arról, hogy Bálint Dezső, a budapesti Royal-Orfeum tulajdonosa meghalt. Bálint Dezső egyike volt a főváros leggazdagabb embereinek. Csodálatosan érdekes utja van Bálint Dezső milióinak.

Beck Dávid — ez volt Bálint Dezső eredeti neve — kereskedelmi iskolát végzett s azután Londonba utazott, ahol hamarosan állást kapott. Egy év múlva haza jött. Előbb a *Homvéd* című rövidéletű lapnál, majd később az akkor még új *Magyar Hírlapnál* dolgozott mint újságíró, amellyel azonban hivatalba járt, tisztviselője volt a csetei Herczog-cégnek. Sokak előtt még emlékezetes lesz az a botrány, amely a bártfal fürdőkaszinó emlékéhez fűződik. Bálint volt az, aki az ugynevezett „lovacska”-játékokat ott meghonosította.

Mikor egy fővárosi hírlap leleplezte 1908 nyarán a bártfal dolgokat, ott kellett hagynia a „lovacska”-játékokat, párbajoznia is kellett, de egyszersmind új üzlet után is kellett néznie. Bérbevette Mader Raoultól a Népszínház ruhatárát. Bálint egyre-másra adta neki a kölcsönöket s egyszerre csak azt vette észre Mader, hogy Bálinttal társult.

Ekkor azonban bajba jutott. A színház rosszul ment, a pénz pedig elfogyott. A bukás előtti pillanatban Apponyi, az akkori kultuszminiszter kibérelte Mádertől és Bálinttól a Népszínházat 10 évre s odatette át a Nemzetit.

Nagy pénzt kapott a kezébe. A Royal-Orfeumot vette meg Bálint. Nagyszerű üzleti üzletbe fel-

ismerte, hogy mit lehet csinálni ebből a rossz vállalkozásból — s meg is csinálta azt, amit akart. Külföldi minták után dolgozott, nagystílusban, hazárdul — de nagy szerű eredménnyel. Az orfeumban működő artistáknak lakást és ellátást is adott s elérte azt even, hogy ami fizetést ezek tőle kaptak, az megint csak hozzá került vissza.

Az orfeum, kávéház, a „Bohémtanya” és egyéb vállalkozások nagyszerűen jövedelmeztek. Csak úgy ömlött az arany a kaszszába és néhány év alatt az orfeummal szomszédos bérházakat mind megvásárolta.

Negyvenhat esztendőskorában vetett véget életének, a mindig jókedvű, tipikus világvárosi ember, akiről legendákat meséltek Pesten. Sokan szídták, mások meg dicsérték ezt az „Aranyembert”, de az bizonyos, hogy sokat dolgozott életében és sok tehetséggel.

Művészet.

* A színházj irada hírel. Két estén át kerül még színre a tegnap bemutatott *Ez aztán az asszony* című nagyalkorú bohózat. Szombat délután a Karenin Anna, vasárnap pedig a Csárdás királynőt adják elő. Hétfőn a Romeót és Juliát eleveníti fel a társulat, kedden pedig a nyári szezon slágeroperettjét a *Milko-ot* Puccini gyönyörű operája a Bohémek háromszor egymás után kerül színre s jövő héten s a társulat most Millocker híres operettjére a *Boszorkányvár*ra készül.

* Az Aradi Élet e heti száma ma ismét gazdag és változatos tartalommal jelent meg.

áldozatok árán izlésesen előállított népszerű hetilap a szokásos rovatokon kívül — Aradi művész portrék. Apró esetek. Színházi hírek stb. — művészeti, társadalmi és szépirodalmi eseményekkel foglalkozó cikkeket tartalmaz. Kapható minden dohánytözsdeben és hírlapelárusító helyen. Szerkesztőség és kiadóhivatal Andrássy-tér 9.

Az élelmiszerek új árai.

Az ármegállapító-bizottság egyik legutóbbi ülésén még a következő maximális árakat állapította meg:

Fűszerárak: 1 kgr. bors törött 74 korona, 1 kgr. bors egész 54 korona, 1 kgr. paprika I-ső rendű 40 korona, 1 kgr. paprika II. rendű 36 korona, 1 kgr. paprika III. rendű 30 korona, 1 kgr. fahéj 120 korona, 1 kgr. süvegcukor 3 korona 20 fillér, 1 kgr. só asztali 1 korona, 1 liter ecet 6%-os nagyban 3 korona, 1 liter ecet kicsinyben 3 korona 40 fillér.

Halak: 1 kgr. harosa 36 korona, 1 kgr. kecsége 36 korona, 1 kgr. ponty 30 korona, 1 kgr. süllő 36 korona, 1 kgr. esuka 24 korona.

Vadak: 1 kgr. őz eleje 10 korona, 1 kgr. őz hátulja 14 korona, 1 kgr. őz gerine 16 korona, 1 drb. nyul kisebb 20 korona, 1 drb. nyul nagyobb 25 korona, 1 drb. fácányuk 12 korona, 1 drb. fácán kakas 15 korona, 1 drb. fogoly 4 korona.

Szárnyasok: 1 drb. csibe rántani 12 korona 1 drb. csibe vágva 16 korona, 1 drb. csibe sütni 16 korona, 1 drb. csibe vágva 24 korona, 1 drb. tyúk v. kakas 25 korona, 1 drb. tyúk v. kakas 32 korona, 1 drb. sovány liba 20 korona, 1 drb. sovány liba vágva 70 korona, 1 drb. sovány ruca 40 korona, 1 drb. sovány ruca 50 korona, 1 kgr. kövér liba 24 korona, 1 kgr. kövér ruca 24 korona, 1 kgr. kövér ruca vágva 27 korona, 1 drb. pulyka 60—70 korona.

Gyümölcs: 1 kgr. barack 3—4 korona, 1 kgr. alma 2—4 korona, 1 kgr. körte 3—4 korona, 1 kgr. szőlő 5 korona, 1 kgr. szilva 1 korona, 1 kgr. görög dinnye 50 fillér, 1 kgr. sárga dinnye 70 fillér, 1 drb. tojás 1 korona, 1 kgr. szilvaiz 6 korona, 1 kgr. dió 5 korona 80 fillér, 1 kgr. almaiz 10 korona, füge préselt 40 korona, füge koszoru 22 korona, gomba 4 korona, szeder 1 korona 60 fillér, szeder liter 1 korona 20 fillér, som 1 korona 60 fillér, som literje 1 korona 20 fillér, méz 35 korona, 1 drb. zöld tengeri 20 fillér.

Sport.

— Bajnoki futball mérkőzés. Vasárnap délután fél 5 órakor az AAC-pályán Törökvs I.—AMTE. I. előzőleg fél 3 órakor szövetségi díjmérkőzés Törökvs I/b.—AMTE. I/b. jegyek Maudit Emil divatüzletben kaphatók.

HIREK.

Hogy dolgozik egy külföldi újságíró?

Néhány nap előtt, Budapestre érkezett Emil Barriere, amerikai újságíró, az European Correspondent intern. film tudósító iroda levelezője és 24 órát töltött itt. Elmondta, hogy Párisból Berlinen és Bécsen át Caproni-géppel jött és egy film-operatort is hozott magával, aki fényképfelvételeket készít, ő maga pedig 12.000 amerikai lapot tudósít.

Elmondta azt is, hogy fennjárt Budán a miniszterelnöki palotában, de sem Friedrich miniszterelnököt, sem Szakács Andor sajtófőnököt nem találta meg. Információit Lovász Mártontól és Buchinger Manóttól szerezte be, már el is küldte tudósítását további bitás végett Bécsbe.

Mindössze huszonnégy óráig tartózkodott a magyar fővárosban és teljes, kimerítő tudósítást küldött lapjainak. Kedden reggel felült Caproni-gépére és Olaszországba utazott. A külföldi újságíró huszonnégy óra alatt világrészeket szel át gépével.

— **Román cégfeliratok az aradi üzleteken.** Az aradi román esendőrparancsnokság tegnap megidézte a Weitzer-utcai kereskedőket s közölte velük, hogy 12 napon belül kötelesek üzletük cégfelírásain román feliratokat alkalmazni. A cégfelírásokon nemesak a kereskedő nevét, hanem az egyéb felírásokat is elsősorban románul kell feltüntetni s csak másodsorban lehetnek azok magyar nyelven. Egyelőre csak a Weitzer-utcai kereskedőkre vonatkozik ez az utasítás, miután ebben az utcában (a polgári leányiskolában) van a esendőrparancsnokság, de a többi kereskedőket is kötelezni fogják a román cégfelírások használatára.

— **Megalakul az iskolák gondnoksága.** Legközelebb megalkul Aradon az állami és városi iskolák gondnoksága. A gondnokság 24 tagból áll. Ebből tizenkettőt a prefektus fog kinevezni. A másik tizenkét tagot a törvényhatósági bizottságnak kellene megválasztania. Minthogy azonban törvényhatósági bizottság nincs és minthogy ennek a funkcióit is a prefektus végzi, a polgármester a megválasztandó tagok kinevezése iránt is a prefektusnak fog előterjesztést tenni.

— **Az amerikai szenátus szelja a béke delegáció költségeit.** Newyorki távirat jelenti, hogy az amerikai szenátus pénzügyi bizottsága elutasította Wilson elnök azon kérését, a melyben 825 millió frank jóváhagyását kéri az amerikai delegáció költségeinek fedezésére a békekonzferencián. A pénzügyi bizottság azzal az indoklással utasította el Wilson elnök kérését, hogy a követelt összeget mindaddig nem hagyhatja jóvá, míg a költségeket nem igazolják szabályszerű okmányokkal.

— **Lopás a szállodában.** Krizsik Jenő nagylaki lakostól tegnap újjel a Fehér Kereszt-szálloda 54. számú szobájából egy tárcát és egy télikabátot 2500 korona értékben elloptak. Az esetet bejelentette a rendőrségnek.

A hamis lebélyegzésű bankjegyek.

(Mogszökött adóhivatali napidíjas.)

Mind nagyobb arányokat kezd ölteni a hamis lebélyegzésű bankjegyek ügye. A rendőrség erélyesen folytatja a nyomozást, mert erős a gyanu, hogy egy régebbi idő óta működő és a bankjegylebélyegzést hivatásosan üző társaságról van szó. Annyi már megállapítást nyert, hogy a kávéházban a pénzüzerek lebélyegezetlen bankjegyeiket átadták egy volt banktisztviselőnek, ki viszont az állami adóhivatal egy volt napidíjasának adta át a bankjegyeket. A napidíjas rövid félóra múlva mindig visszatért a frissen lebélyegzett bankjegyekkel.

A rendőrség ma délután házkutatást tartott a napidíjas lakásán, azonban eredményt nem tudott elérni. A magáról megfélemezett napidíjas jobb családból való fiatalember és nevét családjára való tekintettel nem írjuk ki. Vasárnap este óta eltűnt, előzőleg azonban különböző ürügyek alatt hiszékeny emberektől 33.000 koronát csalt ki és azóta nem látta többé. Érdekes dolog, hogy a fiatalembernél állandóan rengeteg pénz volt, hivatalbeli kollegái előtt többször dicsékedve mutogatta a sok „dohányt” és senkinek sem tűnt fel, hogy a kiszűrésű fiúnak honnan van állandóan annyi pénze. A rendőrség további nyomozás során még újabb meglepetések várhatók.

— **Október 15-én tilos az osztrák-magyar egyenruha viselése.** A térparancsnokság ismételtén figyelmezteti a volt osztrák-magyar hadseregbe tartozottakat, hogy az egyenruha viselése tilos. Mindazokat, kik folyó hó 15-én túl viselni fogják az egyenruhát, a térparancsnokság a hadosztálybíróság elé állítja, mely a legszigorúbban fog eljárni velük szemben.

— **Orgonahangverseny a Lukács templomban.** A Tuberkulózis elleni küzdelem aradi egyesülete f. évi november hó 6-án délután 5 órakor a római katolikus templomban magas színvonalú orgonahangversenyt rendez. E hangverseny keretében lesz alkalom megismerni János Dezső országos híru orgonaművészt, kinek műsorát Weil Magda hegedűművész és a gyönyörű hangú Fetter Irén és Bing János énekesnői teszik változatossá. A hangverseny iránti nagy érdeklődést fokozza az a körülmény, hogy ahhoz hasonló évek óta nem rendeztetett és ugy a nagynevű szereplők, mint a gondosan összeállított műsor emlékezetes élvezetet ígérnek.

— **Halálozás.** Sulyos csapás érte dr. Vágvölgyi Lajos főorvost. Szeretett atyja, Kohn Náthán aradi magánzó tegnap délután hosszas szenvedés után 75 éves korában meghalt. Az elhunyt öregúr szimpatikus tagja volt az aradi társaságoknak és halálát kiterjedt rokonság gyászolja. Temetése vasárnap délelőtt fél 11 órakor lesz.

— **Felhívás.** Kérjük a t. közönséget, ha bármilyen alkalmazottra vagy munkásra volna szüksége, forduljon a „Hadirokkant Munkaközvetítő”-hoz, Apponyi Albert-körút 13. sz.

— **Tolvaj hordár.** Fulda Pál feljelentést tett a rendőrségen az 51. számú hordár ellen, mert az állomáson rabizott két csomagját ellopta. A kosarakban ruhásművek voltak. A rendőrség nyomozza a tolvaj hordárt.

Könyvtárakat, hangjegyeket és bélyeggyűjteményeket magas áron vesz Kernal.

A kereskedelmi Akadémia ügye.

A nagyszebeni Kormányzótanács közoktatásügyi ügyosztályától dr. Somogyi Gyula a fű felső kereskedelmi iskola igazgatója táviratot kapott, hogy utazzék Nagyszebenbe az új tankönyvek és a szükséges új nyomtatványok átvétele végett.

Az igazgató ma fennjárt a polgármesteri hivatalban, hogy utazási igazolványait szorgalmazza. Elmondta a munkatársainak, hogy Nagyszebenben el fog még járni a kereskedelmi akadémiai tanfolyam ügyében is.

Elmondta, hogy a tanfolyamra eddig 40 férfi és 8 női hallgató jelentkezett. A tantervet és a tanárok névsorát már felterjesztette a kormányzótanács közoktatásügyi osztályához. Az akadémiai tanfolyamon a pénzügyet Kalmár Lajos pénzügyi főtanácsos, a perrendtartást dr. Borbura Szevér törvényszéki bíró, a román nyelvet Mihulin Miklós főgimnáziumi igazgató, a levelezést Papp Illés banktisztviselő fogja előadni.

Arra való tekintettel, hogy a tanfolyam hallgatóinak legnagyobb része tisztviselő, akik délelőtt el vannak foglalva, a tanítások délután lesznek. A tanfolyamra jelentkezni lehet naponként a felső kereskedelmi iskola irodájában dr. Somogyi Gyula igazgatónál.

Szerkesztői üzenet.

M. Sz. Ruszabánya. Kéréseknek nem tehetünk eleget. Hogy lehet azt tudni, hogy a kérészt jegyző hol van most állomáson?

A személyközlekedésre vonatkozó rendelet.

A régi román királyságban (kivéve Dobrogea) a határai között (és pedig az újonnan csatolt tartományok és Dobrogea) az utazás megkönnyítése végett a következő intézkedések lépnek érvénybe:

1. Elvlik a román alattvalók utazása szabaddá lesz társan nélkül, hogy szükség volna a Főparancsnokság v. Hadtestek stb. igazolványaira, de ez is csak egy meghatározott vonalig, amely keresztül megy:

Basarabiában Alibai-távon és a következő helységeken: Divizia Volontereoa, Causeni Mirasi, Chisinau, Ortoi, Teleacuti, Balti, Barabuiu, Boiesni, Lăpcaui, innét a vonal folytatódik a Prut folyásán addig, a pontig, ahol Bucovina és Dorohoi megye régi határai érintik a Prutot. Ezen helységekre hasonlóképpen kell utazási igazolványt.

Bucovinában a vonal folytatódik azon a ponton kezdve, ahol Bucovina és Dorohoi megye régi határai érintik a Prutot a vonal tovább folytatódik nyugatra a Prut folyásán bezárólag Cernovitiig, lefelé délnyugatra Starojinet, Budenti, Baniia, Moldovanasca, Seletin, Iver, Calibaban keresztül. (A fent említett helységekre hasonlóképpen nem kell utazási igazolványt.)

Erdélyben azon a vonalig, amely át megy a Carlibabai országon, Borsa Sighetul-Marmasiei, Salmar, Carea Mari, Mihailfalau, Oradea-Mare, Salonta-Mare, Simand, Arad (bezárólag mindezen helységekre nem kell igazolványt.)

Bánátban a vonal folytatódik Aradtól kezdve és követi a Maros folyását egészen a Dunáig azon a vonalon, amely ketté választja a román és szerb népet.

Ácsorgás a zsirkiosztásnál.

Az elkobzott 26 métermázsza zsirnak a felét — mint azt már megirtuk — a polgármester a közönség rendelkezésére bocsátotta és a kiadásítás a Thököly-téri bódében már meg is kezdődött.

Hosszu emberkigyó hullámnzik a bódé előtt, azonban a kiosztás olyan lassan megy, hogy a zsirra várakozók száma a helyett, hogy kevesebb lenne, mindig nagyobb lesz. Már reggeli négy, sőt három órakor is lehet lábasokat szorongató asszonyokat látni a hatóság bódé előtt, akik azért kelnek fel ilyen korán, hogy a nyolckor kezdődő zsirkiosztásról valahogy le ne maradjanak. Természetes, hogy ahol annyi várakozó asszony van együtt, ott a veszekedés és civakodás sem marad el, úgy, hogy a rendőröknek igen sűrű időközökben kell a zsirra várakozó izgatott asszonyokat lecsendesíteni.

A bódében négy kimérő hely van és éppenséggel nem értjük az, hogy miért ragaszkodik a város ahhoz, hogy egyetlen egy helyen mérje ki az összes zsirt. Száz és száz asszony kénytelen órákig és napokig ácsorogni tétlenül a hatósági bódé előtt, míg a maga kis zsirporcióját megkapja. Ugy gondoljuk, hogy ha mind a négy kiosztó helyen egyszerre mérnék a zsirt, megszűnnék a nagy ácsorgás és nem kényyszerítenének egy csomó szegény asszonyt arra, hogy a mostani kellemetlen időben órákig ácsorogjon a téren.

APOLLO URANIA.

Ma, 4-én:
Rhodus Gery Lahael
lovag. éjjel.

A szerkesztő távollétében a szerkesztésért
KAROLY JÓZSEF
felel.

Dobrogeában a Constanta megye határáig.

Megától értetődik, hogy a román alattvalóknak is mindenesetre kell egy személyazonossági igazolvány fahelyben a községi hatóságok, városban a rendőrségen, pontos személyleírással és a tulajdonos aláírásával.

Ez az személyazonossági igazolványokra szükségtelen a katonai látványok és érvényességük legfeljebb hat (6) hónapra szólhat.

A román katonai személyeknek utazásaira szükségük van egy előírt katonai szolgálati menetletről vagy szabadságlevelre, amelyben feltüntetve legyen az utazási hely.

II. A katonai szövegben az idegen alattvalóknak szükségük van egy szabad tartózkodási engedélyre, ez kiállítja a rendőrségi hatóságok és Siguranta által, ezenkívül kell még egy speciális utazási igazolvány kiállítása egy alábbi megnevezett katonai parancsnoktól, az első minta alapján (vörös papír.) Hogy ezt az utazási igazolványt megkapassanak az idegen alattvalók, kik az ellenőrzés területén laknak, egy igazolványt kell mutatniuk, kiállítva a pénzügyminisztérium által, amelyben feltüntetve legyen, hogy visszazorgált-e az országba, azaz az ellenőrzés határáról kaptak-e mint hadi kártyát, vagy hogy ilyen kártyát kaptak-e.

A szövetséges katonák és az azok személyek, kik a szövetséges államok szolgálatában vannak és kik szolgálati ügyben vagy egy speciális misszió végrehajtása végett utaznak, szükségük van egy felhatalmazásra, kiállítva a hadsereg főparancsnokától, Bizou de Contra Informati.)

Idegen katonák, kik személyükben utaznak, hasonló utazási igazolványuk kell, akárcsak az idegen alattvalóknak.

III. Az utazás a frontonban és pedig a csatolt területekben, melyeknél vannak a fentebb említett vonalon, egy Új-Dobrogeában (Cadrilaterul) a következő megnevezések alatt állnak:

Alkalmatlan orol utas, nem véve tekintetbe, hogy milyen alattvaló, vagy nemzetiségű, a személyazonossági igazolványon, vagy a szabad tartózkodási engedélyen kívül szükséges még egy speciális utazási igazolvány, első minta után (fehér papíron a román alattvalóknak, vörös papíron az idegeneknek) és kiállítva egy alábbi megnevezett katonai Parancsnoktól.

Ép olyan igazolványok kelljenek a front sáncaiban lakóknak és akik utazni akarnak a beosztásukban.

Az idegen alattvalók, kik ilyen utazási igazolványt kérnek, mutatni fogják az igazolványt, azaz a második pontban fel van tüntetve.

A román katonák utazhatnak egy előírt szolgálati menetletről vagy szabadságlevellel, feltüntetve ezen helység is helyi utazik.

Szövetséges katonák és olyan személyek, kik a szövetséges államok szolgálatában állnak és kik szolgálati ügyben vagy speciális missziók végrehajtására utaznak, szükségük van egy felhatalmazásra a Hadsereg főparancsnokától (Bizou de Contra Informati.)

Idegen katonák, kik személyükben utaznak, hasonló igazolványra van szükségük akárcsak a civil személyeknek.

Azon lakók, kiknek állandó tartózkodási helyük a front sáncaiban van, akárcsak az idegeneknek, maguknál kell, hogy legyen a személyazonossági igazolvány.

IV. Azon utazók, kik idegenbe mennek és kiknek az utazásuk megkezdését, hogy a front sánca katonától utazzanak, ezek csak egy legális passport alapján mehetnek, amely kizárólag legyen egy alábbi megnevezett parancsnoktól a második minta alapján.

V. Az igazolványok ellenőrzése csatákban lesz megtartva a fronton és a belterületet határoló vonal állapítási pontjain (ami fentebb van említve) a Dimán Dobrogeában állapítási pontoknál, O-Dobrogeában az Új-Dobrogeában állapítási pontoknál a régi román királyság és az új területek régi határainak állapítási pontjainál (idegen alattvalóknak és idegen katonák) ha akármilyen pont is az, ha helység, ha vasútállomás Dobrogeában és az új területeken minden egyes utas köteles magánál igazolványt, ha az ellenőrzés szervezetei által meg lesz vizsgálva.

Mindenkinek utasok, kik nem a fentebb említett követelményeknek megfelelő igazolványokkal utaznak, le lesznek tartóztatva és átadva az az katonai parancsnokoknak, amelynek területén őket így tartóztatják. Az illető parancsnokokok felelősségre vonják az ellenőrzés a hadbírósgégtől a 18. számú június 10. 917. és

14. számú 14. július 919. Ó Felsőbb Állam kiadott rendeletek értelmében.

Az ellenőrzés végre lesz hajtva az ellenőrzés szervezetei által amelyek az állapítási pontoknál lesznek a hogy a fentebb említve van az állam parancsnokai a rendőrség, a csendőrség, Dobrogeában és az új területeken.

VI. Az igazolványok kiállítása:

a) A második pontban mutatott utazási igazolványokat az idegen alattvalók részére kiállítást hatáskörök csak azon Parancsnokoknak van, amelynek sáncaiban laknak. Ezen parancsnokok a következők: A hadsereg főparancsnok, I., III., IV., V. hadseregparancsnokok, a 10. hadosztály, Popovicia táborának csoportja, az Erdélyi sánca de Supra veghena parancsnok és a Bánási Hadosztály parancsnok.

Azon lakók részére, kik a II-ik hadsereg területén vannak, ezek részére utazási igazolványt a Hadsereg főparancsnoktól fog kiállítani.

b) A III-ik pontban mutatott igazolványokat kiállítást, a román és idegen alattvalók részére azon parancsnokok melyek sáncaiban laknak ezen parancsnokok a következők: az a) pontban feltüntetettek az Erdélyi csapatok Parancsnokai az összes hadosztály Parancsnokai, amelyek a hadműveleti sáncaiban vannak, Besarabiában Bukovina és Erdély.

c) Siliistra-Calarasi és Turcuia-Altenita között utazási igazolványokat az ottani illetékes főparancsnokok adják.

d) Az alábbi mutatott Parancsnokok hatáskörében az a) második minta szerinti passportok kiállítására az az utasok, kik idegenbe mennek és az utazásuk kezdetén élt a frontonban harcoktól mentes, a Hadsereg főparancsnok és a 8-ik Hadosztály, az Erdélyi csapatok Parancsnokai és egy olyan Hadosztályparancsnokai, melyet az Erdélyi csapatok Parancsnokai kijelöltek.

Ezen rendelet 1. Oct. 1919. Mj. életbe.

Vesztvári főnök. Az információk ügyosztály főnöke. Cihoski V. Blama (a. a.) tábornok. (a. a.) alezredes.

NYILTÉR.

Minden kérés értesítés helyett.

Kohn Nátháné szül. Fischer Róza a maga és gyermekei nevében tudatja, hogy mérhetetlen fájdalomra, drága jó neje, a legjobb apa, após és nagypapa

Kohn Náthán

isten akaratából 75 éves korában jobboldali szélütést szenvedett. Drága halottunkat vasárnap d. e. 11 órákor kísérik csendes nyugalomra.

Minden csendesebb részvételt kérek.

Dr. Vágvölgyi Lajos és neje Rosenfeld Berta, Rudas József és neje Kohn Regina, gyermekei, veje, menyegyer, Vágvölgyi Endre, Béla, Rudas Erzsébet és Renée, munkája. 5638

Üzletáthelyezés.

Értesítem a n. é. közönséget, hogy költöttem, szöveget és norinbergi üzletemet Kossuth-utca 28. szám alól Feray-utca, Hányadi-palotába helyezem át. — További szíves pártfogást kér: 5647

Krámer Sándor.

Apró hirdetések.

Házasság.

HAZASSÁG céljából megismerkedne egy 30 éves keresztény urlember, nagy jól jövedelmező üzlettel rendelkezik, hozzáillő művelt leánnyal vagy özvegyvel, kinek nagyobb hozománya van. Bemutatás esetleg szíves lehetőségek. Csakis teljes című, családi körülményeket érintő leleveleket „A. R. 1890” jellegre a kiadóba. 5497

Levelezés.

CSINOS fiatal urleány ismeretséget keresek, kit anyagilag támogatnék és szellemileg foglalkoztatnék. Kalandorok ne írjanak. Leveleket „Első” jellegre a kiadóba kérek. 5534

Lakás.

VIII. OSZTALYBÉLI flannak teljes ellátással bíró lakást keresek. Címeket a kiadóba kérek. 5551

MODERN 3 SZOBÁS uri lakás. bútorral együtt, a belvárosban, jutányos ártért eladó. Cím Wallinger hirdetőjében, Lázár-utca. 9581

Alkalmazás.

PÉNZTÁROKNÓ, meghibát, nagy gyakorlattal, ajánlíkok. Cím a kiadóban. 5545

NEMETÜL tudó kisasszonyt két gyermek mellé keresek, ki a háztartásban segédkezne. Cím: Alsómarospart-sor 6. 5542

INTELLIGENS nő fiatal bankszolga keresetük. Cím a kiadóhivatalban. 5543

Ingatlan.

ZSÓFIA-U. 8 száma, magánbér azonnal elfoglalható lakással eladó. 5537

ELADO Boros-utca 48a. számú magánház egy 3 szobás elfoglalható lakással. 5531

EGY FÖLDSZINTES HÁZ Arad legelőkelőbb helyén eladó. Cím: Kiss Ernő-utca 9., földszint. 4998

ARAD HATÁRÁBAN 50 hold föld, részben szőlő, kiadó. Cím a kiadóban. 5550

Vétel és eladás.

EGY FALKA uradalmi mangalicát eladó keresetük megvételre. Cím a kiadóban. 5549

KIS DINAMÓT keresek megvételre esetleg felszereléssel azonnal 300 watosát. Ajánlatokat „Dinamo” jellegre a kiadóhivatalba. 5541

VASÉSZTERGAT keresek vételre 3 méter osztagvolsággal, felszereléssel, Lőrást árral „Benzerga” jellegre a kiadóba. 5540

UBERCIOHER leány kabátok, egy varrógép, lámpák stb. eladók. Cím: Wallinger hirdetőjében, Lázár-utca. 9581

SODRONYKÖTELET újat, vagy jó állapotban levő használtat oca. 18 mm. átmérőjűt, 150 méter hosszú megvételre keresünk. Srt.-György Söröződe, Lippa. 5535

ACETYLEN gázcég 17 évvel, csillárokkal, 70 méter hosszú csőhálózattal jutányos ártért eladó Gombos Antalnál, Pantón. 9581

OLAJPRÉS Hidraulikus 1 vagy 2 számú megvételre keresetük. Rumanyi Lajos keresek. ügynök, Világos. 5471

HYGEA ÉS NEUTRAL szappan, mindkettő szabadlúgtól mentes tul reárosított anyba nem maró szappan, miért is gyermekeknek, valamint érzékeny arcu egyéneknek legjobban ajánlíható. Ara darabként 8 korona. Dr. Földes és Hehs Aradon. 5102

Különféle.

NŐI KALAP alakítók pontosan eleoán és gyorsan eszközölhetnek. Deák Ferenc-utca 86., az udvarban. 5544

Karagyéna György

Arad, Akác-u. 18.

Vállalja minden e szakba vágó munkák átalakítását, javítását 9581

Értesítés!

Folyó hó 8-án d. e. 9-12 és d. u. 2-6 óráig Kossuth-utca 28. szám alatti üzletemben egy teljes rövidaru, egy nusszúra berendezés, egy National-póztár, rózsó árak, férfi öltönyös, porcellán-árak, 2 Maximax, 2000 darab cukor-doboz és egyéb apróságok kiadásitattni fognak. 5546

Krámer Sándor.

Sertésbetegségek elleni szer „Snaf”

kapható Wajdits gyógyszerárban

4 Kg. 8 korona 477

József főherceg-ut 11.

P. II. 2664—1919. szám.

Hirdetmény.

Az aradi törvényszék Dr. Grünfeld Bde Körösböckényi ügyvéd által képviselt Maria Terentiené szül. Fierut Simina borosrási lakos folyamodó kérelme folytán az 1894. XXXI. t. e. 77. §-ának b) pontja alapján felhívja az ismeretlen helyen tartózkodó Maria Terentia volt borosrási lakost, hogy felelőségével: az 1912. évi május hó 29. napján a décsi állami anyakönyvvezető előtt kötött házasságának alapuló életközösséget a jelen hirdetménynek a hivatalos hírlapban történt másodszori beiktatását követő naptól számított egy év alatt állítsa vissza, mert ellenkező esetben a folyamodó keresete következtében a bíróság a házasság felbontása felől fog határozni.

Felhívja továbbá, hogy tartózkodó helyéről a bíróságot értesítse, mert ellenkező esetben a megindítandó bentőperben új hirdetményi idézés mellőzésével Dr. Kelemen Gábor ügyvéd aradi lakos, most kinevezett ügyvédnek fogja őt képviselni. Arad, 1919. évi július hó 24. napján. Dr. Elekcs s. k. társai bír.

5512

42—1919. végki. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. e. 102. §-a értelmében ezenal közhírré teszi, hogy a kirjenői járásbírósnak 1918. évi 2826. és 2827. számú végzése következtében Dr. Ardelean Cornai ügyvéd által képviselt Deák Maria javára 387 kor. a jár. erejéig 1919. évi márc. hó 17-én fogantatott költéltési végrehajtás utján foglalt és 1200 koronára becsült követelések ingóságok, u. m.: Agyművi nyilvántartás árverésen eladhatók.

Mely árverésnek a kirjenői járásbírósnak 1919-ik évi V. 758. számú végzése folytán 387 kor. költéltésel, és eddig összesen 258 kor. 18 fillérben bíróilag már megállapított költéltések erejéig Felsősimánodon 1919. évi október hó 8-ik napjának délutáni 10 órája határidővel kiiktetik és ahhoz a veami szándékozók ezennel egy megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. e. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérnek, szükség esetén becsúros alul is el fognak adni.

Amennyiben az elővenczendő ingóságok másként is le-és felülfogaltatták és ezekre költéltési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. e. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kirjenőn, 1919. évi szept. hó 28. napján. 5536

Balassa bírósági végreh.

Értesítés!

Mintán Ozviler István cégtől kiléptem,

cimfestő műtermemet

Deák Ferenc-utca 38. szám alatt ismét megnyitottam. — Válaszalom a legművészebb kivitelű címlapok készítését jutányos ártért.

Szíves pártfogást kér: 9581

Zöldy Gyula

Tűzifa utalvány nélkül

bákk cserhesébe vagy derongtűzifa minőségben waggantételekben vagy ölenként.

Fűrészelésről és hazaszállításról

legolcsóbban gondoskodunk.

Szimányi Testvérek

lakarcskedék, 800 Radnai-ut 27—31. szám.